

LES ELECCIONS DEL 1990, PROVA DE FOC PER ALS SANDINISTES

Nicaragua: deu anys de revolució

Deu anys després de la revolució, la crisi econòmica és la principal preocupació del govern sandinista. Si bé la reforma agrària i l'alfabetització són dues realitats inqüestionables, la inflació, amb un 26.500 per cent, continua amenaçant la pau social de l'estat centramericà.

Josep Morell

Va passar fa deu anys. Era juliol de 1979 i el món presenciava angoixat i esperançat la rebel·lió de tot un poble contra una de les més ferotges dictadures de tot el continent llatinoamericà, la dictadura dels Somoza. Per què el triomf de la revolució fos possible d'altres forces polítiques, la pràctica totalitat, van sumar-se a la lluita del Front Sandinista d'Alliberament Nacional que havia perdut en la guerra alguns dels seus millors homes. Després de la fugida de Somoza, una junta de govern va fer-se càrrec el 19 de juliol de 1979 d'un país exhaust i arrasat. A partir d'aquell moment va obrir-se un parèntesi d'esperança per a uns i la constatació de la decepció per a altres. El país va dividir-se en dos bàndols: els que pensaven que la revolució havia estat traïda i els que consideraven que s'havia tornat la dignitat als nicaragüencs.

La llibertat, però, s'havia pagat molt cara, potser massa: 50.000 morts i la més absoluta desfeta econòmica. Aquella va ser una llarga guerra esquitxada de fets èpics i sagnants com el bombardeig de poblacions civils, la repressió indiscriminada per part de la Guàrdia Nacional i l'assassinat del director del diari *La Prensa*, Pedro Joaquín Chamorro, el 10 de gener de 1978. La seva mort va desencadenar l'aixecament popular contra el règim de Somoza i el ple suport de les posicions del Front Sandinista.

Anys difícils

Deu anys després del triomf de la

Daniel Ortega, president i cap del govern de Nicaragua.

Revolució, viure a Nicaragua, un dels països més pobres del continent, continua sent una assignatura difícil d'aprovar. Per damunt dels errors del govern sandinista, els vuit anys de guerra contra la *Contra* i el bloqueig econòmic dels EUA han deixat una profunda empremta de penúria en el dia a dia del país. La vida del nicaragüenc és plena de petits ritus, difícils d'entendre en altres latituds, com són l'assalt als autobusos atrotinats o fer auto-stop a la carretera entre Managua i Masaya per poder-se desplaçar davant

la falta de transport. A Managua cal emmagatzemar aigua perquè dos dies a la setmana, els dimarts i els dijous són *días sin*, és a dir, que no hi ha aigua potable i d'aquesta forma el més del milió d'habitants que viuen a Managua han d'utilitzar tona mena de recipients per recollir aigua.

Encara que no hi ha dades fiables, quasi mig milió de persones dels prop de tres que té, han marxat del país fugint de la guerra, les privacions i la misèria. Molts d'ells eren professionals qualificats i ara viuen majoritàriament als Estats Units o al Canadà. La vida a Nicaragua era massa dura.

Prop de 50.000 víctimes

Uns 27.500 morts i 17.000 milions de dòlars és el preu que ha costat la guerra contra els rebels antisandinistes que tenien el suport dels Estats Units. La resta, fins a 50.000 baixes, han estat ferits, mutilats i desapareguts. Vuit anys han marcat a sang i foc a tota una generació de nica-

ragüencs, i ara molts d'ells tenen problemes per reintegrar-se a la vida civil a l'hora de retornar als seus llocs d'origen. Van madurar molt de pressa, massa, i la guerra va deixar marques a la seva pell i a la seva ànima.

Donant una treva més a l'esperança, treballa la Comissió de Reconciliació Nacional, que es reuneix cada dijous a la seu de la conferència apostòlica presidida pel polèmic cardenal Miguel Obando y Bravo. Aquesta Comissió, formada per membres del govern i dels partits polítics de l'opo-

sició, és el resultat dels acords a què van arribar els presidents centramericans a partir dels acords d'Esquipulas i del Pla Arias. La seva feina és la de supervisar els procés democratitzador i pacificador que finalitzarà amb les eleccions generals que hi ha previstes per a febrer del 1990.

La sangonera econòmica

La crisi econòmica és la principal preocupació d'un país que ha perdut

Luis Cid Carrión, membre de la Junta de Comandants.

en vuit anys prop del 60 per cent del poder adquisitiu dels seus habitants. La inflació va superar l'any 1988 el 10.000 per cent. La devaluació de la moneda, el córdoba, que va passar de deu per dòlar a mil, va quedar ràpidament desbordada. Al carrer, per dòlar van arribar-se a pagar 2.600 córdobes i en el mercat negre, a 3.000 córdobes. Després d'aquella reforma ja s'han comptabilitzat 24 devaluacions més. El reajustament dels salaris ha estat impossible al llarg de tot aquest temps. La inflació ha representat al llarg de l'any 1989 el 26.500 per cent, segons fonts oficials, malgrat que l'oposició opina que és el doble. El mercat negre, una mica per sobre de l'oficial, hi ha moments que no pot assumir les puges en una economia absolutament *dolaritzada*. El deute extern es calcula en uns 6.500 milions de dòlars. El passat mes de desembre el govern sandinista va aprovar un paquet de mesures econòmiques que va posar al carrer més de 30.000 persones que treballaven per al govern en diferents ministeris. A la majoria dels mercats importants que hi

ha repartits per Managua, l'Oriental, el Robert Güembes, etc., arriba, per vies no massa clares, part de l'ajuda internacional en forma d'aliments o medicines.

Davant la mancança generalitzada de productes de primera necessitat, es produeix un augment desmesurat del mercat negre, la corrupció i la inflació, que està arribant a tot el teixit social. Als mercats es pot veure com els nicaragüencs passen els ulls sobre un munt de productes que mal podran

d'una reforma agrària fonamentada en les confiscacions de les finques dels Somoza, no accepta les expropiacions i ocupacions de terra. Tot i això, a Nicaragua encara hi ha propietaris particulars que tenen importants extensions de terreny.

L'alfabetització i, en general, el fet d'haver fet arribar l'educació a qualsevol racó d'aquest país és reconegut per tothom com un dels grans èxits de la revolució sandinista. Segons xifres oficials, l'analfabetisme ha quedat reduït d'un 50 per cent a un 12 per cent i la població estudiantil, inclosa la de la universitat, s'ha duplicat a Nicaragua.

Nicaragua té una cita amb les urnes el 25 de febrer de 1990, data que ha de servir per a segellar el procés de democratització acordat amb la resta de països centramericans. A ningú se li escapa que aquestes eleccions són una prova de foc, un veritable referèndum per al Front Sandinista més que les passades eleccions del 1984 fetes enmig de la guerra i gairebé sense la participació de l'oposició.

Tot i així, el veritable repte pels dirigents sandinistes ha de venir després de les eleccions del 1990 que estan segurs de guanyar. És en aquest moment quan hauran de demostrar la validesa de la seva política sense cap mena d'excessos i ajornaments. Mentre, al país han començat a arribar exiliats polítics dirigents de la *contra* que han abandonat la lluita armada i que s'estan afegint al procés polític. L'oposició, composta per unes vint formacions polítiques i partits, tracta desesperadament d'unir-se entre si per presentar batalla als sandinistes a les urnes. Fins ara han gastat esforços en lluites partidàries i no tenen un líder que aglutini aquest poti-poti d'ideologies i sigles de tota mena. De l'elecció d'aquest líder opositor depenen moltes de les seves possibilitats per a derrotar els sandinistes en els pròxims comicis. De moment, com a especulació, sonen diferents noms de persones que podrien ser designades per a donar batalla al FSLN: Pablo Antonio Cuadra, Fernando Aguero, Virgilio Godoy i Violeta Chamorro.

Malgrat tot, hi ha un sentiment generalitzat que aquesta és la millor oportunitat per a la pau en els últims deu anys. Només de tant en tant un dubte surt al carrer: ja quin costat estaria avui Pedro Joaquín Chamorro, l'home, el periodista que amb la seva mort va desencadenar la fi d'una dictadura, si fóra viu? □

Reforma agrària i alfabetització

Un dels aspectes en què el règim sandinista ha posat especial èmfasi és la reforma agrària, que ha donat terres a més de 100.000 camperols al llarg dels últims deu anys. L'oposició ha xocat aquí de cap amb el Front Sandinista, ja que, tot i admetre la possibilitat